

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

HOÀNG ĐÌNH ĐẠI

**"NGHIÊN CỨU MỘT SỐ GIẢI PHÁP QUẢN LÝ
BỀN VỮNG TÀI NGUYÊN RỪNG TẠI CÁC
XÃ NẪM TRONG VƯỜN QUỐC GIA
HOÀNG LIÊN, TỈNH LÀO CAI"**

Chuyên ngành : Lâm học

Mã số: 60 62 02 01

LUẬN VĂN THẠC SỸ KHOA HỌC LÂM NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học : *TS. Đàm Văn Vinh*

Thái Nguyên, năm 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi.

Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn là trung thực và chưa được ai công bố trong bất kỳ một công trình nào khác.

Người cam đoan

Hoàng Đình Đại

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành tốt luận văn của mình tôi đã nhận được sự hướng dẫn tận tình, chỉ bảo cặn kẽ của Tiến Sĩ. Đàm Văn Vinh phó trưởng khoa Nông Lâm trường đại học nông lâm Thái Nguyên

Sự quan tâm giúp đỡ của tập thể các thầy giáo, cô giáo Khoa Nông học, Khoa Sau đại học, đặc biệt các thầy cô trong khoa sau đại học, Trường Đại học Nông nghiệp Thái Nguyên đã trực tiếp đóng góp nhiều ý kiến quý báu về chuyên môn cho tác giả hoàn thành luận văn.

Chân thành cảm ơn tập thể các bộ công nhân viên, kiểm lâm viên đang công tác tại VQG Hoàng Liên, tỉnh Lào Cai đã giúp đỡ tôi trong quá trình điều tra và thu thập số liệu ngoại nghiệp.

Xin cảm ơn các bạn đồng nghiệp, những người đi trước, đã động viên giúp đỡ tôi trong chuyên môn cũng như một số chuyên ngành khác mà tôi còn khiếm khuyết.

Cuối cùng, tôi xin được gửi lời cảm ơn tới những người thân trong gia đình, đã động viên, chia sẻ, giúp đỡ tôi về vật chất và tinh thần để tôi yên tâm hoàn thành bản luận văn này.

Một lần nữa tôi xin trân trọng cảm ơn tới tất cả những sự giúp đỡ quý báu đó./.

Thái nguyên, ngày tháng 11 năm 2013

Tác giả

Hoàng Đình Đại

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
Chương 1 TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU VÀ ĐẶC ĐIỂM TỰ NHIÊN KHU VỰC NGHIÊN CỨU	3
1.1. Tổng quan vấn đề nghiên cứu.....	3
1.1.1. Khái niệm về quản lý rừng bền vững.....	3
1.1.2. Những nghiên cứu về QLBRV trên thế giới.....	4
1.1.3. Những nghiên cứu QLBRV ở Việt Nam	8
1.1.4. Phân tích kết quả đã nghiên cứu:	13
1.2. Điều kiện tự nhiên khu vực nghiên cứu.....	13
1.2.1. Vị trí, ranh giới hành chính	13
1.2.2. Địa hình.....	16
1.2.3. Địa chất và thổ nhưỡng	16
1.2.4. Khí hậu	18
1.2.5. Thủy văn.....	22
1.3. Điều kiện kinh tế - xã hội khu vực nghiên cứu.	23
1.3.1. Dân số, dân tộc	23
1.3.2. Tình hình phát triển kinh tế các xã khu vực nghiên cứu.....	25
1.3.3. Cơ sở hạ tầng.....	28
1.4. Đánh giá ảnh hưởng kinh tế xã hội đến công tác quản lý tài nguyên rừng tại Vườn Quốc Gia Hoàng Liên.	30
Chương 2 NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	32
2.1. Nội dung	32
2.1.1. Tài nguyên rừng và thực trạng công tác quản lý tài nguyên rừng tại Vườn Quốc Gia Hoàng Liên.	32
2.1.2. Tìm hiểu các chính sách, pháp luật liên quan đến Quản lý bảo vệ rừng đã và đang áp dụng tại VQG Hoàng Liên.	32
2.1.3. Đánh giá hiệu quả các giải pháp đã và đang áp dụng trong quản lý bảo vệ rừng tại Vườn Quốc Gia Hoàng Liên.	32
2.1.4. Đề xuất một số giải pháp góp phần quản lý bền vững tài nguyên rừng tại Vườn Quốc Gia Hoàng Liên.....	32

2.2. Phương pháp nghiên cứu	32
2.2.1. Cách tiếp cận và quan điểm nghiên cứu của đề tài	32
2.2.2. Phương pháp nghiên cứu cụ thể	35
2.2.3. Phương pháp phân tích thông tin và xử lý số liệu.....	36
Chương 3 KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	38
3.1. Tài nguyên rừng và thực trạng công tác quản lý bảo vệ rừng Vườn Quốc Gia Hoàng Liên Sa Pa.....	38
3.1.1. Tài nguyên rừng và đất rừng Vườn Quốc Gia Hoàng Liên	38
3.1.2. Thực trạng công tác quản lý bảo vệ rừng VQG	49
3.2. Tìm hiểu các chính sách, pháp luật liên quan đến Quản lý bảo vệ rừng đã đang áp dụng tại Vườn Quốc Gia Hoàng Liên Sa Pa	66
3.3. Hiệu quả các giải pháp đang áp dụng tại Vườn Quốc Gia Hoàng Liên Sa Pa	69
3.3.1. Hiệu quả các giải pháp về quản lý bảo vệ tài nguyên rừng	69
3.3.2. Hiệu quả giải pháp về khoa học công nghệ	74
3.3.3. Hiệu quả giải pháp phát triển kinh tế địa phương.....	75
3.3.4. Hiệu quả các giải pháp phát triển xã hội.....	76
3.3.5. Phân tích những khó khăn, tồn tại, điểm mạnh, điểm yếu của các giải pháp đã áp dụng.....	76
3.4. Đề xuất một số giải pháp góp phần quản lý bền vững tài nguyên rừng tại Vườn Quốc Gia Hoàng Liên.....	77
3.4.1. Giải pháp về quản lý và bảo vệ rừng.....	77
3.4.2. Giải pháp về khoa học và công nghệ	83
3.4.3. Giải pháp về kinh tế	84
3.4.4. Giải pháp về xã hội.....	85
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	88
TÀI LIỆU THAM KHẢO	91

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

- KBT : Khu bảo tồn
- KBTTN : Khu bảo tồn thiên nhiên
- NĐ 32 : Nghị định 32/2006/NĐ-CP ngày 30 tháng 3 năm 2006
- QĐ : Quyết định
- QLBVR : Quản lý, bảo vệ rừng
- QLRBV : Quản lý rừng bền vững
- RĐD : Rừng đặc dụng
- RNĐTX : Rừng nhiệt đới thường xanh
- SĐVN : Sách Đỏ Việt Nam
- TFAP : Chương trình hành động rừng nhiệt đới
- UNCED : Hội nghị quốc tế về môi trường và phát triển
- UNEP : Chương trình môi trường Liên hợp Quốc
(*United Nations Environment Programme*)
- VQG : Vườn Quốc Gia

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1. 1. Tần suất xuất hiện các hiện tượng thời tiết đặc biệt ở VQG Hoàng Liên	21
Bảng 1.2. Dân số và mật độ dân số các xã vùng lõi.....	23
Bảng 1.3. Cơ cấu dân số theo giới tính và độ tuổi lao động các xã.....	23
Bảng 1.4. Phân bố và thành phần dân tộc ở các xã.....	24
Bảng 1.5. Bảng cơ cấu sử dụng đất của các xã vùng lõi VQG (ha).....	26
Bảng 1.6. Đàn gia súc, gia cầm của các xã vùng lõi.....	27
Bảng 1.7. Tình hình cơ sở Y tế cá xã.....	29
Bảng 3.1. Hiện trạng các loại rừng và sử dụng đất Vườn Quốc Gia Hoàng Liên	39
Bảng 3.2. Thành phần thực vật rừng VQG Hoàng Liên	41
Bảng 3.3. Các chỉ số đa dạng của hệ thực vật VQG Hoàng Liên.....	42
Bảng 3.4. Các họ đa dạng nhất hệ thực vật Hoàng Liên.....	43
Bảng 3.5. Các chi đa dạng nhất hệ thực vật Hoàng Liên.....	45
Bảng 3.6. Tổng hợp tài nguyên động vật Vườn Quốc Gia Hoàng Liên	48
Bảng 3.7. Giá trị tài nguyên động vật quý hiếm tại Vườn Quốc Gia Hoàng Liên ..	48
Bảng 3.8. Các mối đe dọa trực tiếp tới Vườn Quốc Gia.....	51
Bảng 3.9. Thống kê thị trường một số loại lâm sản hiện có trong VQG Hoàng Liên	58
Bảng 3.10. Thống kê lượng khách tham quan du lịch	60
Bảng 3.11. Phương thức quản lý đối với phân khu bảo vệ nghiêm ngặt	62
Bảng 3.12. Thực trạng khai thác lâm sản từ phân khu bảo vệ nghiêm ngặt	63
Bảng 3.13. Phương thức quản lý đối với phân khu phục hồi sinh thái	65
Bảng 3.14. Thống kê số vụ vi phạm về khai thác gỗ và săn bắt mua bán động vật hoang dã năm 2008 đến 2012	71
Bảng 3.15. Kết quả các hoạt động tuyên truyền	72
Bảng 3.16. Diện tích đất bị xâm lấn vào Vườn Quốc Gia qua các năm	73
Bảng 3.17. số vụ cháy rừng tại Vườn Quốc Gia trong các năm	74

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1. 1. Bản đồ hành chính VQG Hoàng Liên, tỉnh Lào Cai.....	15
Hình 1. 2. Biểu đồ sinh khí hậu VQG Hoàng Liên.....	19
Hình 2.1. Sơ đồ các bước tiếp cận nghiên cứu.....	33

MỞ ĐẦU

Vườn Quốc Gia Hoàng Liên - tỉnh Lào Cai được hình thành từ Khu bảo tồn thiên nhiên Hoàng Liên với diện tích ban đầu là 5.000 ha, đến ngày 12/07/2002 Khu bảo tồn thiên nhiên (KBTTN) được chính thức chuyển hạng thành Vườn quốc gia (VQG) Hoàng Liên theo Quyết định số: 90/2002/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ ngày 12 tháng 7 năm 2002.

Với tổng diện tích quản lý là: 29.845 ha, trong đó phân khu bảo vệ nghiêm ngặt chiếm 16.963ha, phân khu phục hồi sinh thái chiếm 12.882 ha và phân khu dịch vụ hành chính gồm 70ha. Vùng lõi của vườn nằm trong các xã San Sả Hồ, Lao Chải, Tả Van, Bản Hồ thuộc huyện Sa Pa, tỉnh Lào Cai và một phần Diện tích thuộc các xã Phúc Khoa, Trung Đông và Thị trấn Tân Uyên, huyện Tân Uyên tỉnh Lai Châu. Đây là cơ hội mới để VQG Hoàng Liên tổ chức quản lý thực hiện tốt công tác bảo tồn và phát triển trên cơ sở tiềm năng và lợi thế của mình.

Nằm trong dãy núi Hoàng Liên có độ cao tuyệt đối chủ yếu trên 1.000m, VQG Hoàng Liên hiện là nơi đang bảo tồn các hệ sinh thái rừng á nhiệt đới và ôn đới còn lại ở Việt Nam. VQG Hoàng Liên được đánh giá là một trong những trung tâm đa dạng sinh học bậc nhất nước ta. Khu vực quản lý của VQG Hoàng Liên chủ yếu là rừng nguyên sinh với một thảm thực vật rừng kín thường xanh á nhiệt đới núi cao và một hệ động thực vật rừng phong phú, đa dạng. Kết quả điều tra của nhiều cơ quan khoa học đã chứng minh điều này; Về khu hệ thực vật rừng có 2.432 loài thực vật có mạch thuộc 898 chi và 209 họ, thuộc 6 ngành. Trong đó có 23 loài được ghi trong sách đỏ thế giới IUCN và 72 loài được ghi trong Sách đỏ Việt Nam và Nghị định 32. Trong đó 11 loài có nguy cơ tuyệt chủng như bách xanh, Thiết sam, Thông tre, Thông đỏ, Đinh tùng, Dẻ tùng v.v. Về khu hệ động vật đã thống kê được 555 loài động vật có xương sống (thú 74 loài, chim 361 loài, bò sát 74 loài, lưỡng cư 46 loài).

Trong những năm qua Vườn Quốc Gia Hoàng Liên đã có nhiều cố gắng trong công tác quản lý, bảo vệ tài nguyên rừng và bảo tồn đa dạng sinh học tuy nhiên việc quản lý bảo vệ rừng của Vườn vẫn chịu nhiều sức ép như tệ nạn khai thác gỗ, củi và

lâm sản ngoài gỗ, xâm lấn diện tích rừng làm nương rẫy,... đã và đang làm suy thoái giá trị đa dạng sinh học vô cùng quý báu. Việc ngăn chặn những tác động làm tổn hại đến tài nguyên đa dạng sinh học và quản lý bền vững tài nguyên rừng là nhiệm vụ cấp thiết không chỉ của Vườn Quốc Gia Hoàng Liên mà còn là nhiệm vụ của các cấp, các ngành và địa phương.

* Mục tiêu nghiên cứu:

Mục tiêu chung: Góp phần phát triển bền vững rừng khu vực VQG Hoàng Liên thông qua quản lý bền vững tài nguyên rừng.

Mục tiêu cụ thể:

- Đánh giá được thực trạng quản lý tài nguyên rừng tại Vườn Quốc Gia Hoàng Liên - SaPa tỉnh Lào Cai.

- Xác định được các yếu tố ảnh hưởng đến công tác quản lý tài nguyên rừng ở Vườn Quốc Gia Hoàng Liên - SaPa tỉnh Lào Cai.

- Đề xuất một số giải pháp góp phần quản lý bền vững tài nguyên rừng tại Vườn Quốc Gia Hoàng Liên - SaPa tỉnh Lào Cai.

* Đối tượng nghiên cứu:

Các yếu tố kỹ thuật và kinh tế, xã hội, hình thức, biện pháp tổ chức, quản lý tài nguyên rừng ở Vườn Quốc Gia Hoàng Liên - SaPa tỉnh Lào Cai.

* Giới hạn nghiên cứu:

- Về địa điểm: giới hạn nghiên cứu tại các xã thuộc vùng lõi của Vườn Quốc Gia Hoàng Liên - SaPa tỉnh Lào Cai.

- Về nội dung nghiên cứu: Những vấn đề có liên quan đến tài nguyên rừng là cơ sở cho việc đề xuất những giải pháp góp phần quản lý bền vững tài nguyên rừng.

Để góp phần giải quyết những vấn đề nêu trên, nhằm đề xuất một số giải pháp quản lý bảo vệ và phát triển bền vững tài nguyên rừng tại VQG, tôi tiến hành thực hiện đề tài "*Nghiên cứu một số giải pháp quản lý bền vững tài nguyên rừng tại các xã nằm trong Vườn Quốc Gia Hoàng Liên-tỉnh Lào Cai*".